

MAGYAR KURIR

Bécsből, Kedden, Június' 11dikén, 1822.

Török Birodalom.

Folytatása a' Scioi történeteknek a' Spectateur Oriental Apr. 26d. darabja szerint:

Apr. 12d. számtalan sokaság rohant a' Francia Consulhoz, kinek hivatalát, Bourville Úrnak távollétiben, Diegon nevű Francia Tiszt viszi. Az első pillanatban, parancsolatai és az emberiség közt habozott Diegon Úr, s ez utóbbi győzvén, megnyitja a' hivatal' kapuit, s valami 500 Catholicust és Görögöt, minden valásra való tekintet nélkül befogad; őket a' templomba küldi, meghagyván hogy csendesen viseljék magokat, s megesküszik Francia Ország' becsületére, hogy vagy mindnyájokat megszabadítja vagy maga is meghal! — Azonban a' füst és lángok között reng a' levegő a' Törökök hiabálásától. Diegon Úr megkérvén a' Papot, hogy maradna a' templom ajtaja előtt s vigasztalná az aszszonyokat, úgy Mennier Urat is, hogy távollétiben viselné hivatalát, egy kezébe kardot, a' másba fejér zászlót veszen, s újra megesküszik, hogy vagy meghal, vagy azon szerencsétlenekek, kik magokat Francia oltalom alá vették, megszabadítja. Kirohant a' Consuli épületeiből, s körülvétetvén tüstént egy csapat Töröktől, kiált: Francia, Francia; Francia Consul vagyok s a' Basának barátja! Ezzel elebb nyonul; rühödve s egyszerű mind csudálkozva nyonakodnak hozzá a' Törökök s a' Basához kísérik, ki ötöt hév barátsággal s ezen szókkal fogadá: „A'

mit kíván az Úr, mind az megadatik.“ — „Irgalomért esdeklek mindenekéit, különösen pedig azon szerencsétlen Catholicusokért, kik Uralkodójok iránt mindnyájan hívek maradtak, s a' Görögök' Insurrectiója alatt, nehogy alba belekeveredjenek, Francia oltalom alá vonták magokat.“ — „Tudom, felele a' Basa, s megszabadításokra mindent elkövetek.“

A' Basa tüstént kemény parancsolatot adott, hogy a' Consulságok tisztelethen tartassanak, s a' melly Török egy illy épületbe belépni merészel, halál a' fején.

Diegon Úr, bátorságnak okáért strázsát kért, s kapott is 5 emberből állót a' Livadiában lévő Anglus Vice-Consul részére; ugyan annyit Vice-Consul Belino Úr számára is, a' kibez futottak a' Vicarius s minden St. Antoniában lévő; magarészére pedig két legényt s egy Tisztet nyert strázsául. — „Tisztelni kell ezt a' derék Francziát, mond a' Basa, s parancsolatának mindenekben engedelmeskedni.“ — Ezzel visszasiet Diegon Úr a' Consuli tisztségbe, hol az örömmek és háladatosságnak könnyeivel fogadtatott. Minekutána pedig az oltalom alá vetteknek bátorságáról gondoskodott volna, ismét lóra ül, s öt Töröktől kíséretve, az Ausztriai Consul segítségére sietett, kiről tudta, hogy mezei lakásában Serafben nagy veszedelmek van litéve. Ezt ráveszi, hogy vele a' városba menjen a' Basához, ki a' Császári Agensnek is tüstént öt legényből álló Salva-Querdiaát adott, mellynél fogva a' Consulságába futott Catholi-

kusokat hathatósan védelmezhesse. Diegon Úr vissza kísértén az Ausztriai Consult Serafiba, rendeltetésé helyére sietett.

A' pusztító égés Apr. 13d. is mind egyre tartott. Egyetlen egy ház sem maradt épségben, hanem vagy kirabolgatott vagy felgyújtatott. Az aszszonyok minden felől a' kastélyba hurczoltattak. Ezek közt volt egy becsületes Catholicus kereskedő leány-testvére is, kinek kiváltása iránt, ha szinte 10000 Piasterbe kerülne is, Diego Úr megkéretik, 's a' leányt ő 150 Piasterrel kiszabadítja.

Az Ausztriai Consuli épületig terjedvén az égés, az abban lévő személyek a' Francia Consuli épületbe futottak, hol Diego Úr, a' mindenkor nevedő szerencsétlenség elhárítására, minden rendeléseket megtett.

Ugyan ezen nap (Febr. 13d.) de la Meillerie Úr, Ő Felsege tengeri erejének Fő-vezére a' Levantán a' Török Flotta közt megjelent. A' d'Ark Johanna nevű hajó 21 ágyúlovással köszönté a' Kapudan Basa Admiralis-hajóját, melly a' köszöntést tüstént visszazonozta. Ezután meglátogató a' Fő-vezér a' Kapudan-Basát, ki is őtet megkülönböztetett tisztelettel 's nyájas szivességgel fogadta, 's elmenetelekor szives kitételekkel kérte, hogy barátságos emlékezetül tőle egy gyémántos pixist fogadna - el.

Apr. 14d. egy Catholicus sem vesztette-el életét. Sűrűn fúván a' szél a' Francia Consuli épület felé a' szikrákat, nem kevésbé rémültek meg a' bennlévők, de utóbb a' szél lecsendesedett.

Apr. 15d. — 17d. ezek történtek:

A' Törökök megjelenvén a' Consuli tisztségnél, a' Francia Agenstől bizonyos Görög Familiának kiadatását kérték. Diego Úr nem engede kivánságoknak 's azt

mondá, hogy a' Basájén kívül más parancsolatot nem ismér. Kövessetek, monda, keressük-fel a' Basát, 's elvivé magával a' Törököket. A' Basa meghagyá Diego Urnál a' tőle kívánt Galati familiát.

Elpusztítván a' Törökök a' várost, se-regeik a' szomszéd falukon terjedtek-el. Ezek közzül négyet felégettek, 's sok embereket rabjaikká tettek. Egy Algiriai veszi tőlök az aszszonyokat 's gyermekeket, 's azokat hajón Alexandriába küldi; a' legnevezetesebb Görög familiák szolgaságban senyvendnek. A' Sz. Miklós temploma nem gyújtatott ugyan meg, de földig lerontatott. Ebből is kihurczolták 's szélyelhányták a' holttesteket. Mind két templomok a' Catholicusoknak hasonló sorsra jutottak.

Április 16dika valamivel csendesebb volt. A' Basa magához kéreté Diego Urat 's az Ausztriai Consult. Általadja nekik a' Nagy-Úrnak azon Fermánját, melly mind azoknak, kik a' fegyvert leteszik, bocsánatot ígér. Továbbá egy Proklamatiot ad nekik, melly a' többek közt azt tartja, hogy az Ausztriai és Francia Országi Consulok, a' föld népének hegyelmet kértek, 's azt meg is nyerték; utóbb pedig a' Görög Püspöknek egy Pásztori-levelet közlévelek, mellyet a' kastélyban levő minden kezések aláírtak, kérvén ezek földijeiket hogy az ajánlott pardont fogadnak-el.

Apr. 17d. örömmel mentek-el az Ausztriai Consul 's a' Francia Agens Diego Ur, a' rájuk bizott fontos 's egyszersmind veszedelemmel járó dolognak végrehajtására.

(Folytatása következik.)

Brasília és Portugallia.

Az Éjszakamériai egyesült Státusokat illető levelek és Ujságok szerint, mellyek Rio de Janeiroból 's más Brasíliai ki-

Kötökből Angliába Febr. utoljáig érkeztek, a' Fő-városban, az utóbbi történetek olta nem háborított meg a' csendesség. A' Korona-Herczeg, mond egy az említett levelek között, erős dolgokkal küszdik. Európába való visszazameneteléről szó sincs többé, melyet Királyi Atyjának, az időközbeli Junta' ösztönözéséből ki is nyilatkoztatott.

Bahia-ban és Pernambuco-ban, a' rendtelenség, idegenkedés, zűrzavár és harcz a' lakosok és Európaiak közt mind egyre tart.

Nagy Britannia és Irlandia.

London, Majus 24d. Azon Bill, melly az Irlandiai szűkölködők' feleségelésére 50,000 font Sterlinget kíván adatni, s mar az Alsó-házban el is fogadtatott, a' mult éjjel a' Felső-házban is minden stadiumokon keresztül ment, s ma hihetően királyi helybehagyással is meg fog erősíttetni. Az e' felett való Felső-házbeli tanácskozásközben jelenté Lord Liverpool, hogy rövid időn az Irlandiai tized-systemának egy részét magában foglaló Bill fog az Alsó-házba vitetni, s hogy az Irlandiai Igazgatóság más bővebb kiterjedtségű eszközök által is igyekszik az Ország állapotján segíteni.

Az Alsó-ház' Május 16 d. ülésében, Martin Úr, a' Cambervelli lakosoknak egy kérelmeket nyújtá-be, mellyben a' Házát azon kéri, hogy olly eszközöket vegyen-el, mellyek által némelly állatok a' kegyetlenségtől mentessenek meg. "Van olly hely a' Cityben, mond Martin Úr s az Westminster-Pitnek neveztetik, hol oktan állatok küszdenek. Ezen Pit körül szamosan sereglenek egybe a' csavargók, s bár ha hallottam legyen is itt a' Házban olly beszédet, hogy a' Parlamentumnak nem kellének az alsó rend' mulatságaiba avat-

kozni, meg is azon vélekedéssel vagyok, hogy a' zsebelő-tolvajoknak a' nevezett helyen való egybesereglések olly helytelen dolog, mellynek elnyomása a' Parlamentumnak kötelességében áll. A' mulatságokra czédulák nyomtattatnak, s egy a' többek közt így szóll: „Jacco Maccaco híres majom, ma az Erib fejérszuka kutyájával fog megvívni. Jacco már az időnkben élő legelső kutyákkal megküzdött s rajtok diadalmaskodott, s ezennel köz-hírré teszi, hogy kész akármellyik Anglus kutyával is megvívni.“ — A' viadal valóban meg is történt, s a' leve vége, hogy a' kutya Jacconak egész alsó álkapczáját leszakította, Jacco pedig a' kutyának a' tor-kát hasgatta-meg, s két óra mulva mindkettő megdőglött. Az efféle jelenések csak a' legalacsonyabb embereket mulathatják, s nem kellének megengedtetni; mert az oktan állatokon való kegyetlenkedésen kívül, nem régiben egy ujságonkapó fejérszemélyt is, az említett helyen, úgy megölelt egy medve, s lábikráit 50 vagy 60 tacskókutyák annyira megharapdálták, hogy félholtan vitetett-el s az Ispotályban félesztendeig feküdt.

Franczia Ország.

Loritz, Robert és Gaillard Al-tisztek, kik között az első két esztendei, a' két utóbbi öt esztendei fogságra ítéltettek a' Páirtörvényszéktől, s St. Pelagieben tömlöczöttenek, azzal vádoltatta*, hogy f. eszt Apr. 27d. el akartak szökni. A' Hadi törvényszék pedig, a' büntető-törvénykönyvnek 2d. és 245d. cikkelyei szerint, hat hónapi fogságra s a' perköltség megfizetésére büntette őket, s azt rendelte, hogy ezen büntetés, amannak kiállása után tüstén beálljon.

A' tengerierő Miniszterének parancsolatjára, Toulonban három felfegyver-

kezett hajók a' la Charente, la Toudre és l'Arquebuse készítettnek a' Pyraeneumi keleti tengerpartokhoz való evezésre, mivel tartani lehet tőle, hogy a' jelenvaló meleg időben a' sárga hideg ismét beállhat.

A' Moniteur, hiteles kútfő után, fundamentum nélkül valónak állítja azon némmelly Francia Ujságok által elterjesztett hírt, hogy a' Svécziái hajóssereg elevezéshez készítettnek.

A' Király Május 28d. a' belső dolgokra ügyelő Miniszterrel dolgozott; az Angoulemi Herczeg a' Mátsmezején néhány Gárda-regementeket mustrált, Berry Herczegné Morfontainbe ment.

Párizs Május 31d. A' mai Moniteur olly Királyi Rendelést foglal magában f. h. 29dikéről, mellynél fogva Vicomte de Castelbajac, a' Deputatus-Kamara Tagja, (nevezetes ember a' jobb oldalon) rendkívülvaló szolgálatban Státustanácsossá nevezetik. Egy más f. h. 28d. költ Királyi Rendelés pedig a' Francia Országi ménesekre való ügyelés iránt teszen többféle rendszabásokat, mellyekről ezen-től a' belső Miniszteriumnak azon ága fog gondoskodni, melly a' földművelést igazgatja. Castelbajac Úr a' ménesek és földművelés fő-administratiójának Fő-Directorává nevezetett.

Spanyol Ország.

Május 15d. igen ellenkező hírek szárnyaltak Madritban Catalonia felől. Némelylek, bár kevés hihetőséggel, azt állítják, hogy az ottani Insurgens sereg tökéletesen semmivé tétetett; mások azt beszélik, hogy Generalis Báró Croles, egy Marechal de Camp, egy Brigadéros, 's több Tisztek az Insurrectio vezéreivé lévén, Lerida és Benevente erős helyeket elfoglal-

ták, minden tiszti-hivatalokat megváltoztattak, 's a' hajdani Királyi igazgatást bevitték, maga a' nép is megöldösött néhány ellenkező Miliczját.

A' Korona-örökös Don Carlos feleségén kívül, a' Korona-örökös Paulai Ferencz felesége is lebetegedett, 's hasonlóképen egy Princzet szült. A' Király parancsolatot adott, hogy ezen örvendetes történetek háromnapig Gálával innepeltesenek.

A' Cataloniai Hírmondó így szól: „Az Oberst-Lieutenant Arango vezérése alatt lévő osztályt, melly a' Május 8d. Barcelonából kiindult Cordova Regimentnek előljáró serege, St. Marsalnál az Insurgensek megtámadták 's egészen semmivé tették. Egy Kapitány és húsz közember maradt a' csatapiacson.

Éjszakamériikai egyesült Státusok.

A' National-Intelligencer szerint, a' Délamériikai Igazgatás függetlenségét illető Bill a' Tanácsban erős ellenkezésre fog találni.

A' New-Yorki Ujságok jelentik Apr. 27d., hogy Anglia kinyilatkoztatta az Éjszakamériikai Igazgatásnak, hogy a' Columbia vize egész folyamatiójának elfoglalása, Nagy-Britannia' jussával ellenkezik, nem lévén még megállapítva a' közös birtokoknak határa. Az Orosz Birodalom pedig ezt a' nyilatkoztatást tette: „Az Orosz Igazgatás éppen nem kívánja az Amérikaiknak, ugyancsak az Amériikai éjszakanyugoti tengerpartoknak az Orosz Uradalom határin kívül lévő lakosokkal való kereskedéseket akadályoztatni. De ha az Amériikai kereskedők a' szélességnek 51d. grádusán túl menvén, kedvetlenségeket tápasztalnának, azokat egyedül magoknak

tulajdonítsák, minthogy a' Császári Igazgatás, az Oroszamerikai Kereskedő Társaság jussai oltalmazásának elégséges publicitást adott.

Spanyol Amerika.

Santa Feből Febr. közepéig terjedő tudósítások érkeztek New-Yorkba, melyek jelentik, hogy Generalis Bolivar, Quito ellen számos sereggel menvén, utjában azon örvendetes hirt vette, hogy a' nevezett Tartomány önként meg fogja magát adni. Yucaten 's Panama szorossa függetlenségeket kihirdették. A' Congresszus, a' Columbiai Republica Statusköltégeinek rendbeszedését vette vitatás alá. Carracasból Mártz 19dikéről szöllő tudósítás szerint, a' Royalisták még mind Puerto-Cabelloban vannak; maga a' Város sűrűn körülkerítetett, 's a' szökés nagyon békapott a' Spanyolok közzé.

Mexicói tudósítások a' Congresszusnak Febr. 28diki beiktatását jelentik, 's azt vetik hozzá, hogy a' fő hatalom hihetőképén Generalis Yturbidének fog adatni.

Lombardiai - Velencei Királyság.

F. h. 3d. reggeli 6 órakor a' Vice Királyné Császári Fő Herczegasszony egy Herczegnével szerencsésen lebetegedett. A' Jún. 5dikéig terjedő tudósítások szerint mind maga a' Fő Herczegné Anya, mind a' csecsemő Herczegné olly jó állapotban vannak, mint illy környülállásokban csak lehetséges.

B é c s.

Május 15d. az Ausztriai Monarchia egy igen érdeemes és jeles Status-emberét veszti-el. Ekkor aludt-el csendesen nemmes karaktere szerint, minden beteges-

kedés nélkül Báró Puffendorf Konrad Fridrik; életének 80d. esztendejében.

Június 10d. Bécsben, a' Statuspirosainak közép-árrok:

Status kötelezőlevele 5 pCtmal C. P. 78 7/10; Ugyan az 2 1/2 pCtmal —; Sorsvonásos költsön 1820ról 100 for. Conv. P. —; Ugyan az 1821ről 100 forint Conv. Pben —; Bizonyítás 1821dik költsönről 100 ftért Conv. Pben —; Bécs Városi-Banko Obligációk 2 1/2 pCtmal 37 5/8; 100 forint Conv. Pénz 250 f. V. Cz-ban. — 1 Bank-Aktzia 757 f. C. P.

Magyar Ország.

F. h. 4d. és 5d. T. N. Pest Vármegye Köz-gyűlést tartott Mélt. Szögyényi Szögyényi Zsigmond Personalis és Administrator Ó Nagyságának előlülése alatt; mellyben a' köz-jót illető más tárgyak között, a' marbahúsnak Limitációja is előfordult, 's V. Czban 12 xra szállított. — Első nap Tek. Brezanóczy Ádám Úrnak, a' Kir. Magyar Universzitásnál az Egyházi Törvények Tanítójának Armalis Levele hirdettetett-ki, és Tek. Német Péter Úrnak a' Pesti Kerületben Provincia- lis Commissariussá neveztetéséről szöllő Felséges Királyi végzés olvastatott-fel. — Ezen alkalmatossággal, a' Statusok' kérésére Mélt. Német János Úr, a' Királyi Ügyeknek Directora és Kamaralis Consiliarius, 's ennek, felyebb említett Provincia- lis Commissariussá lett fija, a' Mélt. Administrator Úr által Tábla-Birákká neveztettek.

Ugyancsak f. h. 4d. Pesten fényes tisztelet ment végbe, midőn Mélt. Zsadányi és Török Sz. Miklósi Almásy József Urat, a' Fő Törvényszék Assessorát, és T. N. Heves és Külső-Szolnok egyesült Vármegyék Administratorát, igen számos és

ászes Deputatio köszöntötte, és kebelébe meghívta. Ezen inneplés annál szívesebb örömmel ment végbe, minthogy Ő Cs. K. Felsege, a Mélt. Administrator Urat, mintegy a Nemes Vármegye óhajtásainak teljesítésére, és Nagy-Mélt. Nagy-Szalatnai L. Báró Fischer István Úr Ő Excellen-tziájának beteges állapota miatt, a nagy gondoktól való óhajtott tágitására méltot-tatott kinevezni. A Mélt. Administrator Úr béiktatásának napját Júl. 23dikára ha-tározta.

A Primás Herczeg még f. h. 3d. és 4d. is folytatta Egyházi látogatásait. Jún. 3d. a P. Serviták Templomát és Klastro-mát szemléltte meg legelőször, azután az Invalidusok házában lévő Kápolnákat viz-sgálta meg, a midőn a téres udvar közepén a kápolna-sátorból, a négy oldalra felállított öreg és elnyomorodott kato-nákra énekszóval áldást mondott. Továb-bá a P. Piaristák épületébe ment, s mi-nékutána ott is először a Templomot, az-után az Iskolákat rendre megszemléltte, és az Ifjúságnak magyar és deák nyelven tartott köszöntését kegyesen meghallgatta, minden Iskolában az Ifjúságra áldást adott. Következve megnézegette a Collegiumbeli szobákat, s a Szerzetbeli Férjsiak és a Rend iránt nagy meglegedését nyilatkoz-tatta ki. Ezen látogatáskor is mind a Pestre vezetett, mind a visszakísérés szo-kott mód szerint ment végbe, s Ő Her-czegsége a Városi Deputatióval, mint más-kor a Plebánus Urakat, úgy most a Szer-zetes Elöljárókat vendégelte meg.

Nagy-Lak, Május 21d. Apr. 28d. tette-le az itteni nem-egyesült Görög Ek-klézsia egy új templomnak fundamento-mát. A helynek megszentelését, a talp-hő letételét a Hodosi Klastrom Archiman-dritája Fő Tiszt. Manujlovics Úr, ha-rangok zúgása s mőzsarak durrogása köz-

ben, számos különböző Vallásuaknak gyű-lekezete előtt vitte végbe. Végződővén a czerimonia, sátorok alatt ebédelt a szá-mos gyülekezet, melly alkalmatossággal az Archimandrita Úrnak jelenlétében a templom építésére önként való Subscriptio 3000 f. V. Czra ment. — Május 16d. az Augusztai Vallástételt tartó Evang. Ekklé-sia templomának felszentelése ment ugyan itt végbe.

Pözsony. Apr. 20d. Május 6dikáig 15 nap alatt 32 gyermek halt itt meg, s köztök 14 természetes himlőben.

A Trencsén Vármegyében történt felhőszakadáskor (M. Kurir XLV.) több fűlt 60 embernél a vízbe. A megrongál-tott helységek, részint Herczeg Eszter-házy, részint Gróf Csáky István bir-tokai.

Elegyes Dolgok.

Herczeg Lobanov, Moszkauban, ün-tött vasból épített egy palotát 42 Dóriai és Korinthusi oszlopokkal. Olajfestékekkel szándékoznak olly szint adni az épület-nek, mintha az kőből volna építve.

Azon gunyhó, mellyben d'Arc Jo-hanna lakott, kevésben mult hogy a minap Angliába nem került. Mostani bir-tokosa, egy Aszszony, pénzzel megvesztegettetvén, már az Anglus rendeléseket tett a nevezetes emlék rontása iránt, mi-dőn a dolog kitudódott s a Lothringiak magok pénzén vették meg a guayhót, s azt a Státusnak ajándékozták.

Lord Byron Biographiájának kéz-írását Könyváros Murray 2000 Guiné- vette meg.

Az Egyiptomi Vice Király a közön-séges hasznokat tárgyazó találmányok iránt viseltető indulatjának szép jeleit adni meg nem szünik. Midőn nem régiben Chemi-cus Baffi (Pergolából, az Egyházi Bir-

tökéből) olly eszközzel ismertette volna meg, mellyel minden tüzelés nélkül, egyedül csak a nap melege által lehet a Salétromot készíteni, 's így a Vice Királynak minden mázsa 10 tallér helyett 1-be kerül, Baffit 100000 talérral és Bey titullussal ajándékozta meg.

Magános Jegyzések

a' Kolozsvári Erdélyi Nemzeti Magyar Játékszínen a' Nemzeti Játzó Társaság által előadatott némelly Darabokról.

V.

Dec. 6d. 1821. a' Kolozsvári Nemzeti Játékszínen, Abonnement Suspendu mellett, Gubernialis Consiliarius Mélt. N. Ajtai Cserei Miklós Úr Ó Nagysága névnapj Innepe' tiszteletére előadatott Tankréd és Klorinda, új nagy Hérosi Dráma5 Felvonásban.

Ezen Darab egy mesteri ész' Epopeájából van összevontva, melyből azonban semmi egyéb meg nem maradt, hanem csak a személyek nevei, és az Epopeában meghívántató pompás öltözet; 's ollyanná lett, mint a' Rafaltól festett Feltámadás miniatürében. Letépettek róla a' Vitéz-versezet' elragadó ékességei, 's e' drága ragadományok nem adattak - vissza, nem pótolttak - ki, a' Dráma szerint, a' dolog eleven folyamata' kimutatásával, 's ezért még csak beszéllgetésnek sem lehet méltán nevezni, annál kevesebbé Drámának. — Drámának éppen nem; mert nem volt meg benne a' hely' egysége, az idő' illendő mennyisége, az eset' összevontása, és annak részvételt indító kifejtése. Ezek pedig azon tulajdonságok, mellyek az esetnek eleven képzeletét teremtik a' nézőben, melly célja a' Drámának,

és a' mik teszik a' Vitézi-versezet és a' Játék-darab közt való nagy különbséget; mert meg kell lenni ugyan is a' Vitéz-versezetben, valamint a' Játék-darabban is annak, hogy az esetet éppen azon személyek beszéljék-elő, a' kikén vagy a' kik által az eset megtörtént, vagy legalább bizonyossággal birhatnak; sőt a' Játék-darabban ennél még több kívántatik, az t. i. hogy az esetet a' maga folyamatjában terjeszse-elő, és így sok jelenéseknek, mellyek a' csak beszéllő Vitézi-versezetben helyesen elmaradhatnak, a' Játék-darabban fel kell jönniek, és elmaradniok ebben sokaknak, mellyeket abban az kíván-meg, hogy csak előbeszélés lévén, 's nem kimutatása az esetnek, a' képzeletet felingerelhessék, az előbeszélt eset folyamata' felfoghatására; 's minthogy ezen Vitézi-versezet és Játék-darab között való különbségeket az alkalmaztatója ezen Darabnak szemé elől eltevesztette, és a' Játék-darab célját szempontul nem tartotta, olly fogyatkozásokkal bír munkája, mellyeknek következei leitek munkájában, olly személyeknek felléptetési, kiknek a' kifejtődésre semmi befolyások nem volt, mint a' millyenek az Aladin, Alett, Arsetés 's a' t. személyei; mert ha szinte Arsetesnek fel kellett is lépnie, hogy Klorinda születési környülállásait előbeszélje, mindazonáltal ezt egy mesteri ész éppen máskép' hozta volna nyilvánásra, vagy még tám helyesebben, egészen el is mellőzte volna, nem lévén ennek semmi befolyása a' kifejtődésre; vagy tám az Eliminia és Klorinda estvéli együtt-jelenésekben a' Klorinda szájába adta volna, melly személyek fellépésének a' dolog kifejtődése' homályai is következei voltak, mellyért beszéllgetésnek sem lehet helyesen ezen Darabot nevezni, mellyben

a' tökéletesség annyira megkívántatik, hogy a' történet' legkissebb 'esetje vagy környűllállásai is, homályban és értetlen nem maradhat. — Hazám Íróji! kéressétek-ki meghatározott czélotokhoz képest az emberi szívre ható, azon érzékenységre befolyó módot mesteri módon, mellyre dolgozni akartok! Sok út van ide, mint sok nagy és felséges czélok is benne, a' társasági élethez képest a' természettől belészöve. A' szánakozás, könyörületesség, a' vétéktől való megborzadás, a' jónak elragadtatással való munkás követése, a' szelíd vidámaság, a' szemérmert nem sértő jámbor enyelgés; ezek bár mi különbözőknek látszanak is, még is csak a' szívben vannak elrejtve, és onnan csiráznak, de különbözők felebbresztéseiknek módjai. Igyekezzetek ezeket mesteri módon egymástól megkülönböztetni, 's munkáitokat, mind addig kezeitekből ki ne bocsássátok, míg végső vonásaitok, azokat rendességgel és buzdító kellellemmel megajándékozva, el nem folyja. — Fogyathozott ezen Darab a' személyek Characterei' bizonyos voltokra nézve is, mellyek viszont a' Vitézi-versezet és Játék-darab helyes meg nem különböztetése' következései voltak, mert amabban a' Charactert az eset előbeszélése' pontossága adja-elő, ebben pedig a' cselekedet, irás módjok' különböző természetjeikhez képest, és következéséül.

A' mi előadását illeti, az eléggé közelített a' pontossághoz és tökéletességhez, mellyben hitetszőleg követésre méltók voltak a' 3d. Felvonás' két első Jelenésében az Ermina testmozdulati, mellyek az Argánt és Tankréd ketős viada-

lokról, Aladinna az ablakból való hírtételeit, némán követték, és kimutattatták.

A' Chorus és illuminatio a' tisztelet tárgyára nézve végtére mindenekben fogyathozott, melly utolsó csak ugyan a' feljött nappal tökéletesen ki lett volna pótolva, ha az a' végső Felvonásban feleslegül fel nem tüntetett volna; mert a' nap tökéletes példázata a' józan, tiszta, szelid, és még is igazságos ítélő Birónak 's így a' tisztelet méltóságos Tárnya érdemeinek is. *)

Cs. M.

*) Német Ország, a' Nagyoknak pártfogásán kívül, Leszzing Dramaturgiájának 's számos tudós Critikáinak köszönheti Játékszineinek mostani virágzását. — Erdélynek Nagyjai is példás bőkezűséggel elkészítették Nemzeti Játék-színjeket, 's most már minden igyekezetnek oda kell fordítatni, hogy az abban szolgálók mind inkább tökéletesedjenek, a' melly szép czélra egyenesen vezető út csak a' helyes Critika. Ezt mutogatja a' M. Kuirba örömmel felvett Magános Jegyzéseknek Tudós Írója, hi a' Színjátszás' mesteriségét tudományosan értvén, megheccsülhetetlen hasznót teszen a' Magyar Játékszinre nézve, 's maga iránt a' Hazát igen érdemesen kötelezi-le, hogy -ha elkezdett Jegyzéseit folytatván, ezen szép mesteriséget, nem száraz szemlélődésekben, hanem világosító példákkal fejtegetni meg nem szűnik.